

'Worktown': Lluniadau Falcon Hildred

'Worktown': The drawings of Falcon Hildred

Ers diwedd y 1950au, nod Falcon Hildred fu gwneud cofnod gweledol o adeiladau diwylliant diwydiannol a oedd yn prysur ddiflannu. Mewn llawer o ardaloedd, roedd yr hen ddiwydiannau'n methu, roedd cymunedau a oedd wedi'u hen sefydlyu yn cael eu disodli gan gynlluniau tai enfawr ac roedd ailldatblygu trefol uchelgeisiol yn dechrau gafael. Ni allai Falcon wneud fawr ddim i atal hyn, ond fel dylunydd a darlunydd medrus gallai o leiaf sicrhau na fyddai adeiladau o'n gorffennol diwydiannol yn diflannu heb i ryw gofnod gael ei wneud ohonynt.

Pwrpas Prosiect Mynediad a Dysgu Falcon Hildred yw diogelu'r adnodd gwerthfawr hwn er mwynhad y cenedlaethau a ddaw, a hwyluso mynediad i'r casgliad drwy raglen gydgysylltiedig o ddigido, cyhoeddi, arddangos ac addysgu ar hyd a lled Cymru a Lloegr.

Chwith: **Stefan yn cynaeafu gwair, Pen-y-bryn, Blaenau Ffestiniog, 1993**
Tynnodd Falcon y llun hwn o gynaeafu gwair ar fferm ei gymydog. Byddai Stefan, y ffermwyr, bob amser yn cynaeafu gwair yn y ffordd draddodiadol, gan dorri'r ymylon â phladur cyn dod â'r tractor, ynghyd â theulu a chyfeillion, i dorri'r canol.

Left: **Stefan haymaking, Pen-y-bryn, Blaenau Ffestiniog, 1993**
Falcon drew this scene of haymaking at his neighbour's farm. Stefan, the farmer, always did his haymaking by the traditional method of cutting the edge with a scythe and then bringing the tractor in with family and friends to cut the middle.

Chwith: **Croesfan Pasture Street, Grimsby, 1978**
Mae'r llun hwn, wedi'i seilio ar arsyllwadau a wnaed ym 1953, ac wedi'i dynnu ym 1978, yn cofnodi atgofion Falcon am y groesfan reilffordd ger y ty lle cai ei suo i gysgu gan sŵn yr injans yn siyntio pan oedd yn blentyn.

Left: **Pasture Street crossing, Grimsby, 1978**
This picture, based on observations in 1953 and drawn in 1978, captures Falcon's memories of the railway crossing near the house where, as a child, he was lulled to sleep by the sound of engines shunting.

Dymchwel Penygroes, 1982
Roedd gweld adeiladau'n cael eu dymchwel yn olygfa gyffredin i Falcon wrth iddo gofnodi adeiladau mewn perygl. Roedd y rhes hon o dai chwarelwyr, o'r enw Penygroes, ychydig islaw ei gartref ym melin lechi Pant-yr-Ynn, Bethania, Blaenau Ffestiniog.

Demolition of Penygroes, 1982
A scene frequently captured during Falcon's lifetime of documenting buildings at risk has been that of demolition in progress. This terrace of slate workers' houses, known as Penygroes, was just below his home at Pant-yr-ynn mill in Bethania, Blaenau Ffestiniog.

Mae Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, gan weithio mewn partneriaeth ag Ymddiriedolaeth Amgueddfa Ceunant Ironbridge, a chyda chymorth Cronfa Dreftadaeth y Loteri, wedi prynu casgliad unigryw o fwy na 600 o luniadau gwreiddiol o adeiladau a thirweddau diwydiannol gan Falcon Hildred.

The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales, working in partnership with the Ironbridge Gorge Museum Trust and with support from the Heritage Lottery Fund, has acquired a unique collection of over 600 original drawings of industrial buildings and landscapes by Falcon Hildred.